

FILOZOFIA I NAUKA
Studia filozoficzne i interdyscyplinarne
Tom 9, cz. 1, 2021

WIEDZA W AKADEMII I POZA AKADEMIA

Wprowadzenie do bloku tematycznego Redaktor: *Marek Hetmański*

10.37240/FiN.2021.9.1.2

Na blok zatytułowany WIEDZA W AKADEMII I POZA AKADEMIA składają się teksty tematycznie obejmujące wiele zagadnień – od rodzajów wiedzy naukowej, wzajemnych zależności między wiedzą teoretyczną a praktycznie zorientowaną, przez sposoby uzyskiwania i funkcjonowania wiedzy naukowej w akademickim środowisku, w tym prowadzenie badań i upowszechnianie ich wyników w formach tradycyjnych, instytucjonalnych (uniwersyteckich, akademickich, państwowych, korporacyjnych) oraz pozaakademickich (fundacje, stowarzyszenia naukowe, pozarządowe organizacje, think tanki, organizacje eksperckie itp.). Tematyka ta jest analizowana z filozoficznego, głównie epistemologicznego punktu widzenia, ale także z socjologicznego oraz politologicznego.

Część tekstów zostało opracowanych na podstawie referatów, które ich autorzy wygłosili podczas ogólnopolskiej konferencji zatytułowanej „Wiedza w akademii i poza akademią”, współorganizowanej przez Wydział Filozofii i Socjologii UMCS, Polską Akademię Nauk, oddział w Lublinie, Polskie Towarzystwo Filozoficzne oraz czasopismo *Filozofia i nauka. Studia filozoficzne i interdyscyplinarne*, a która odbyła się w Lublinie w dniach 9–10 października 2020 roku.

Sześć pierwszych tekstów (Janusza Grygieńcia, Agnieszki Lekkiej-Kowalik, Rafała P. Wierzosławskiego, Marceliny Zuber oraz Andrzeja Stawickiego i Katarzyny Krzemińskiej), opracowanych w ramach metodologicznych, socjologicznych i politologicznych badań, porusza problem zmian, jakim podlega wiedza naukowa pod wpływem czynników ekonomicznych, w szczególności komercjalizacji badań i ich wyników, a także czynników politycznych. Autorzy rozpatrują skutki tych wpływów i zachodzących zmian na tradycyjne koncepcje wiedzy naukowej. Dwa teksty (Józefa Dębowskiego i Małgorzaty Czarnockiej) w ramach epistemologicznych analiz poruszają problem tradycyjnej koncepcji prawdy oraz jej zmiany w postaci tzw. post-prawdy. Dwa kolejne teksty (Tomasza Walczyka i Marcina Trybulca) rozpatrują w ramach koncepcji epistemologii rozszerzonych systemów poznawczych problem technologicznego uwarunkowania poznania i wiedzy. Końcowy tekst (Macieja Wodzińskiego i Marka Hetmańskiego) rozpatruje

kwestię zmian, jakie zachodzą w pojęciu i koncepcjach wiedzy eksperckiej oraz eksperckości pod wpływem takich czynników jak opinie środowiskowe i stereotypy.

Mam nadzieję, że lektura tekstów zamieszczonych w bloku pozwoli Czytelnikowi uświadomić sobie głębiej, jakie zmiany zachodzą nie tylko w obrębie tradycyjnych dyscyplin zajmujących się wiedzą jak epistemologia, filozofia nauki, czy metodologia nauk, ale także jakie nowe rodzaje wiedzy szczegółowej, indywidualnych oraz zbiorowych, zinstytucjonalizowanych czynności poznawczych, metod uprawomocniania i epistemicznego uzasadniania wiedzy naukowej pojawiają się w świecie nauki nowego tysiąclecia. Ukazane zostają przemiany statusu badacza – zarówno indywidualnego jak i grupowego, w tym tworzenie się grup nieformalnych, które współuczestniczą w wytwarzaniu i funkcjonowaniu wiedzy naukowej. Lektura tekstów pozwoli Czytelnikowi lepiej zrozumieć wpływ czynników cywilizacyjnych, kulturowych, politycznych na tworzenie się nauki i jej funkcjonowanie w społeczeństwie.

Marek Hetmański